

MINDER BEKENDE EN/OF VERDWENEN LOCATIES

Het Kramersplein

Aanvankelijk behoorde dit gedeelte van de stad, tussen Schelde, Stalhof, Overpoortstraat, Kramersplein en Kantienberg, tot het Sint-Pietersdorp, met centraal de Benedictijnenabdij Sint-Pieters en het Sint-Pietersplein waar al eeuwen de zomerfoor of potjesmarkt werd gehouden. In de 19e en een groot deel van de 20ste eeuw werd deze buurt bepaald door de aanwezigheid van drie textiel fabrieken, later samengevoegd tot één fabriek, UCO-Terplaten, en de aanwezigheid van verschillende beluiken, o.a. het Onze-Lieve-Vrouw Poortje in de Overpoortstraat 35-47, en het groot steegbeluik met een open karakter "De Rode Plankierkens" in de Benedictijnenstraat. Ook aan de rechterzijde van de Benedictijnenstraat stonden vroeger huisjes, met een zeer beperkte oppervlakte van 15 à 20 m², tegen de fabrieksmuur aangebouwd. (In 1890 waren er te Gent 651 beluiken met 8038 huizen. Thans zijn er nog maar 75. Hopelijk worden ze niet allemaal afgebroken en blijven en nog getuige-

Het Kramersplein

't Poortje van de handborstel

nissen over voor onze nakomelingen.) Zowel de fabriek UCO-Terplaten, gesloten in 1969, als het steegbeluik zijn inmiddels verdwenen. Op de plaats van de textiel fabriek, vele jaren gebruikt als een aarden parking voor Decascoop aan de overzijde van de Schelde, werd de Artevelde Hogeschool, met een ondergrondse parking gebouwd. Annex een hoge toren met leslokalen en beweegbare zonneblinden, die in september 2009 van start ging. Sommigen zijn van mening dat de stad hier een unieke kans heeft laten liggen om het geheel om te vormen tot een park en groenzone voor de studenten. Die moeten nu, als het zonnig weer is, op de stenen gaan zitten van het Sint-Pietersplein.

Het Kramersplein, in het midden van de 19e eeuw Klein Sint-Pietersplein genoemd, is ontstaan door de urbanisatie van de wijk in 1840, na de demping van de daar gelegen "poelput". Die lag er al van in de Middeleeuwen. Het regenwater van de Blandijnberg sijpelde erin, met het gevolg dat de poel altijd gevuld was met helder water -wat als een wonder werd beschouwd!- en het water leverde voor het Sint-Pietersdorp. De recentere naam Kramersplein verwijst naar de marktkramers en foorreizigers die hier in de wintermaanden hun woonwagens stalden.

In 1858 werd door de gemeenteraad, met Gustaaf Callier als schepen van onderwijs, beslist hier, op het pleintje, een lagere jongensschool, met woning voor de hoofdonderwijzer, te bouwen. De school werd in 1858-1861 ontworpen en gebouwd door stadsarchitect Adolphe Pauli (Gent 1820 — Keulen 1895), die in 1856 Louis Roelandt was opgevolgd en in neogotische stijl o.a. ook het Lousbergsgesticht, het Bijlokehospitaal, het Weesjongenstehuis en tal van stadsscholen en burgerwoningen heeft gebouwd. In 1895 en 1900 werden aanpassingswerken uitgevoerd door architect Charles van Rysselberghe.

Nadat de school werd gesloten, werd in 1986 de afdeling beeldhouwen van de Academie er gevestigd en in de linkervleugel het Liberaal archief. Sedert 1996 is het hele gebouw Liberaal archief. Het archief bevat o.a. een rijke bibliotheek, 80.000 foto's, affiches, diploma's, vlaggen, bustes en andere curiosa. De leeszaal is vrij toegankelijk. Er zijn werken in uitvoerig om aan de zuidzijde, de vroegere speelplaats, een ruime zaal te bouwen voor congressen en vergaderingen allerhande.

De Voetweg is een smalle gekasseide straat met een dalend en hoekvormig tracé van de Overpoortstraat ombuigend naar de Kantienberg. Ze begrenst aldus het Kramersplein aan twee zijden. Overwegend kleine arbeiderswoningen uit de tweede helft van de 19e eeuw, met in de hoek de ingang van de vroegere textiel fabriek UCO-Terplaten. Van nr. 10 tot 40 een lang en smal steegbeluik, genaamd "‘t Poortje van de handborstel". Men was in de 19e eeuw bijzonder vindingrijk om beluiken een naam te geven: Luizengevecht, ‘t

't Poortje van de handborstel

Papieren edeldom bijvoorbeeld. Een gewone deur en een lange overdekte gang geven toegang tot het beluik. Dat slechts aan één kant is bebouwd, al bevonden er zich oorspronkelijk ook aan de rechterzijde een drietal huisjes. Het beluik, met huisjes van twee bouwlagen, wordt thans door studenten bewoond. Die voelen er zich goed en vinden het best gezellig wonen, zo centraal gelegen tussen de universiteit en de hogeschool, ook al zijn de voorzieningen er zeer beperkt en naar hedendaagse normen totaal ondermaats: ze hebben geen badkamer, geen douche of stromend water en moeten gebruikmaken van een kraantje op de binnenkoer ; ze hebben al evenmin een individueel toilet, de vier hokjes met een toilet buiten zijn gemeenschappelijk voor al de bewoners. Het beluik hoorde vroeger toe aan de textielfabriek en is thans privé bezit. De huur bedraagt 220 euro per maand per huisje.

Een deel van het Kramersplein doet verder ook dienst als parking en is in het voorjaar een vaste locatie voor een deel van de jaarlijkse halfvastenfoor. De Overpoortstraat, de vroegere Heuvelstraat, is met zijn talloze cafés de laatste tientallen jaren uitgegroeid tot dé uitgaansbuurt van de studenten.

Literatuur

M. Steels, *Geschiedenis van het stedelijk onderwijs te Gent 1828-1914*, 1978.

Bouwen door de eeuwen heen. Inventaris van het cultuurbezit in België. Architectuur. Deel 4 nb. Stad Gent. Zuid-West, 1979.

G. Deseyn, *Gids voor Oud Gent*, 1991.

Internet. Google.

Daniël Van Ryssel